

Protegir el dret a l'educació de tots els afganesos

Ens remuntem l'agost del 2021 per trobar el moment exacte en què els talibans van recuperar el control polític de l'Afganistan. Des de llavors, el país ha sofert un retrocés prou contundent quant als drets humans per a considerar-lo una problemàtica a escala global.

Nenes afganes a una escola, el 11 d'agost de 2022.

Font: APnews

La situació actual d'Afganistan provoca una especial vulnerabilitat en l'educació de les nenes i adolescents. L'arribada del règim talibà va provocar el desenvolupament d'un model social i polític conformat per la interpretació de la llei islàmica (sharia) de manera radicalment restrictiva, de manera que cada

cop està fent més “petites” a les dones a causa de l'exclusió que van patir i pateixen de la vida pública i de la societat.

Context: una nació on l'educació es va limitant progressivament

En aquest cas, ens enfocarem en el procés de pèrdua dels drets educatius, els quals no s'han perdut de cop, sinó a poc a poc. En un primer moment, els talibans van anunciar que l'educació continuaria impartint-se, però seguint unes condicions concretes. Aquestes eren la separació dels estudiants segons el sexe, currículums adaptats a partir de la seva interpretació sobre la sharia (el sistema legal islàmic) i un control de forma completament absoluta dels espais educatius. Malgrat que les qüestions anteriors ja semblaven prou contundents, aquestes no ho van ser tant en comparació amb les noves restriccions que es van anar instaurant al llarg del temps, constant d'un retall extrem, tot i que progressiu, dels drets educatius de les nenes. Concretament, a finals del 2021, es va prohibir l'accés de les noies a l'educació secundària, i el desembre del 2022 es va fer oficial la prohibició d'assistir a la universitat. Així, es va arribar al límit que ens trobem avui en dia, moment en què només les nenes de fins a 12 anys poden anar a l'escola, excloent-les gairebé de forma total del sistema educatiu i mostrant, que aquest canvi progressiu anirà a més en cas que no hi hagi cap canvi profund en el sistema polític del sistema religiós.

Aquest conjunt progressiu de retalls han tingut i tenen encara conseqüències demolidores. L'afirmació ha estat confirmada per diverses dades, com ara les que ofereix UNICEF, que assenyala el fet que més de 2,2 milions de nenes ja han estat excloses del sistema educatiu, i si la situació continua amb les mateixes circumstàncies, la xifra podria arribar a 4 milions en els pròxims anys, un número realment devastador. L'exclusió massiva no implica únicament la vulneració d'un dret fonamental, sinó que també comporta un futur inestable i en decadència, ja que limita i restringeix en la seva major part la possibilitat d'una generació futura de dones amb oportunitats laborals, econòmiques i socials.

Quines són les causes del problema?

Les causes d'aquest gran problema són diverses, però entre elles podríem trobar una classificació amb tres grups on totes elles són incloses.

La primera causa d'aquesta problemàtica és conformada per la ideologia i política tan masculista que caracteritza el règim talibà. La seva percepció sobre que les dones han de limitar-se a l'àmbit domèstic i que l'educació superior o secundària no és compatible amb el rol que tenen assignat neix de la seva interpretació profundament extremista de la llei islàmica. La seva visió condemna les dones a una posició de submissió i dependència, provocant que no puguin tenir autonomia personal o intel·lectual.

La segona causa s'ha conformat per la retirada del suport internacional a conseqüència de la presa de poder dels talibans. Un gran nombre de països i organismes internacionals van decidir anul·lar ajudes econòmiques i projectes educatius com a resposta al nou règim. Malgrat que les limitacions anteriors van ser fetes amb la intenció de pressionar políticament els talibans, en la pràctica han agreujat la situació de la població civil, especialment la de nenes, que depenien en gran manera d'aquests programes per accedir a l'educació.

Finalment, cal destacar la desigualtat de gènere que hi ha tant estructuralment com en les condicions socioeconòmiques extremes que viu el país. La pobresa, la inseguretat i la falta d'infraestructures fan que, fins i tot en contextos on encara existeixen iniciatives educatives alternatives, moltes famílies prioritzen la supervivència immediata per sobre de l'educació de les seves filles. Aquestes condicions reforcen l'exclusió i perpetuen un cercle de desigualtat difícil de trencar.

Quines són les vies d'actuació per millorar el problema?

Davant d'aquesta situació, una de les principals vies d'actuació és la pressió internacional constant perquè el règim talibà aixequi la prohibició de l'educació femenina. Governos, organitzacions internacionals i institucions com l'ONU o la UNESCO han de mantenir una postura ferma, condicionant el reconeixement diplomàtic i l'ajuda econòmica al respecte dels drets humans, especialment el dret a l'educació.

Una segona via és el suport a iniciatives locals d'educació alternativa. En alguns territoris, comunitats i ONG han impulsat escoles clandestines o programes educatius informals per a nenes. Tot i els riscos, aquestes iniciatives permeten mantenir viu l'accés al coneixement i ofereixen una esperança a moltes famílies que es neguen a acceptar l'exclusió educativa.

Finalment, l'ús de tecnologies i mitjans digitals pot esdevenir una eina clau. Plataformes d'educació en línia, continguts digitals i programes d'aprenentatge a distància poden ajudar a arribar a nenes que no poden assistir a centres educatius físics. Tot i les limitacions d'accés a internet i electricitat, aquestes alternatives representen una oportunitat per esquivar parcialment les restriccions imposades.

Conclusió

La situació de l'educació a l'Afganistan, especialment la de les nenes i adolescents, és una de les crisis de drets humans més greus de l'actualitat. La prohibició progressiva de l'accés a l'educació no és un fet aïllat, sinó el resultat d'una combinació d'ideologia extremista, abandonament internacional i desigualtats estructurals profundes. Protegir el dret a l'educació de tots els afganesos és essencial no només per garantir la dignitat i el futur de milions de nenes, sinó també per assegurar el desenvolupament social, econòmic i humà del país.

Aquest problema està directament relacionat amb l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 4, que defensa una educació inclusiva, equitativa i de qualitat per a tothom. Sense educació, no hi ha igualtat, no hi ha progrés i no hi ha futur. Per això, la comunitat internacional té la responsabilitat d'actuar i no permetre que tota una generació de nenes afganeses sigui condemnada al silenci i a l'oblit.

El Prat de Llobregat, 26 de gener de 2026

References

UNESCO / Educación en Afganistán

UNESCO. (2026). *Protecting the right to education for all Afghans*. UNESCO.

Retrieved January 15, 2026, from

<https://www.unesco.org/es/emergencias/education/afghanistan> (UNESCO)

UNICEF / Afganistán – educación secundaria y niñas

UNICEF España. (2025). *Al inicio del nuevo curso escolar en Afganistán, cerca de 400 000 niñas más no pueden ejercer su derecho a la educación, lo que eleva el total a 2,2 millones de niñas*. UNICEF.

Retrieved December , 2026, from

<https://www.unicef.org/es/comunicados-prensa/inicio-curso-escolar-afganistan-400000-ninas-mas-no-ejercen-derecho-educacion> (UNICEF)

El País / Ataques a la educación en Afganistán (histórico)

Sánchez, M. (2021, September 14). *El ataque a la educación en Afganistán*. El País.

Retrieved December 11, 2026, from

<https://elpais.com/planeta-futuro/2021-09-14/el-ataque-a-la-educacion-en-afganistan.html> (El País)

UNOPS / Mejora del acceso a la educación en Afganistán

UNOPS. (n.d.). *Increasing access to education in Afghanistan*. UNOPS.

Retrieved December 18, 2026, from

<https://www.unops.org/news-and-stories/stories/increasing-access-to-education-in-afghanistan> (UNOPS)